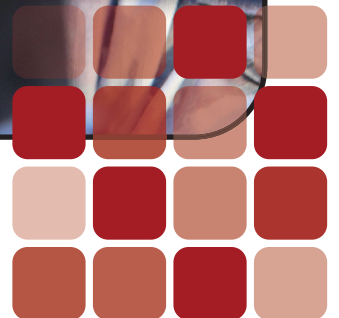

DOĞU AKDENİZ'İN İKİ YAKASINDA BARIŞ VE KAOS ARAYIŞLARINA KIBRIS VE SURİYE'DEN BAKMAK

DOÇ. DR. İSMAİL ŞAHİN

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2019

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ISBN : 978-605-69731-2-3

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adresi : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sok. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20 Faks: +90 (312) 430 39 48

Email : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Agency (AA), Shutterstock

DOĞU AKDENİZ'İN İKİ YAKASINDA BARIŞ VE KAOS ARAYIŞLARINA KIBRIS VE SURİYE'DEN BAKMAK

Yazar Hakkında

Doç. Dr. İsmail Şahin

Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde çalışmaktadır. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde lisans, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlamıştır. Türk Dış Politikası, Siyasal Tarih, Doğu Akdeniz ve Kıbrıs yoğunlaştığı çalışma alanları arasında yer almaktadır. Doç. Dr. İsmail Şahin'in bahsi geçen konularda birçok makale ve köşe yazısının yanı sıra, "Kıbrıs'ta Siyasal Çatışmaların Toplumsal Kökeni", "Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası I" ve "Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası II" adlı kitap çalışmaları da bulunmaktadır.

Ekim 2019

İçindekiler

Giriş	3
Kıbrıs'ta Tarihsel Arka Plan.....	3
Barış Pınarı Harekâtı'nın Genel Çerçevesi	7
Sonuç	10

Giriş

Bu yazının amacı “Kıbrıs Barış Harekâtı” ile “Barış Pınarı Harekâtı” arasındaki koşutluk ve devamlılığın anlaşılmasına katkı sağlamaktır. Adanın Yunanistan ile birleştirilmesi arzusunun doğan Kıbrıs sorunu uluslararası basını etkileme gücüne sahip Türkiye aleyhtarı lobilerin etkisi, Batılı politikacıların ve aydınların Antik Yunan hayranlığı, Türkiye'nin Kıbrıs Türkleriyle siyasi, ekonomik ve kültürel bağ kurmasından rahatsızlık duyan siyasi aktörlerin faaliyetleri ve Türkiye'nin uluslararası kamuoyunda etki gücünün zayıf olması gibi birçok nedenden dolayı uluslararası kamuoyunda Rum tezleri ışığında kabul gördü. Bu yüzden 1960 yılında Kıbrıslı Türklerin ve Rumların siyasi eşitliği üzerine kurulan ortak

Kıbrıs Türk tarafının siyasi eşitlikten azledilmesine neden olan olaylar dizisine kafa yormayan siyasi aktörlerin ve uluslararası basının, uluslararası hukuk tarafından tesis edilen bu siyasi eşitliği yeniden Kıbrıslı Türklere kazandırma adına, barışçıl çözüm yollarının sonuçsuz kalmasıyla, uluslararası hukuka ve uluslararası antlaşmalara uygun bir şekilde düzenlenen Kıbrıs Barış Harekâtı'na odaklanmaları ve bu girişimi “işgal” olarak nitelendirmeleri önyargılı ve tek taraflı bir bakış açısına güzel bir örnektir.

devletin, 1963-74 yılları arasında bir Rum devletine dönüştürülmesi, uluslararası toplumu rahatsız etmedi. Kıbrıs Türk tarafının siyasi eşitlikten azledilmesine neden olan olaylar dizisine kafa yormayan siyasi aktörlerin ve uluslararası basının, uluslararası hukuk tarafından tesis edilen bu siyasi eşitliği yeniden Kıbrıslı Türklere kazandırma adına, barışçıl çözüm yollarının sonuçsuz kalmasıyla, uluslararası hukuka ve uluslararası antlaşmalara uygun bir şekilde düzenlenen Kıbrıs Barış Harekâtı'na odaklanmaları ve bu girişimi “işgal” olarak nitelendirmeleri önyargılı ve tek taraflı bir bakış açısına güzel bir örnektir.

Türkiye, Barış Pınarı Harekâtı dolayısıyla bugün de benzer bir uluslararası linç girişimiyle karşı karşıyadır. Küresel aktörler, Arap Baharı'ndan günümüze ulaşan süreçte, şahin politikalarla bölgeyi yeniden tanzim etme stratejileri kapsamında gayrimeşru yerel unsurlarla iş birliği kurdular. Bu iş birliğinin genel amacı, doğalgaz ve petrol kaynakları üzerindeki hâkimiyeti artırmak ve böylece alternatif projelerle enerji güvenliğini sağlamak iken; özelde İsrail'in güvenlik kaygılarını gidermek şeklinde özetlenebilir. Bu politikaya dayalı denklemde Türkiye'den temel beklenti ya bu siyaseti desteklemesi ya da tarafsız kalmasıdır. Şayet Türkiye beklenilenin aksine bir yol takip edecek olursa; o zaman tüm unsurlarla ülke üzerinde baskı kurulacak ve Türkiye'nin geri adım atması sağlanacaktır. İskenderun Körfezi, Suriye kıyıları ve Kıbrıs adası, yürütülen büyük stratejide önemli köşe taşlarıdır.

Kıbrıs'ta Tarihsel Arka Plan

Kıbrıs Cumhurbaşkanı Başpiskopos Makarios'un, Yunanistan'daki cunta yönetimiyle arası hiçbir vakit iyi olmadı. Bunun nedeni olarak, Makarios'un SSCB ile ilişkileri, ABD ve NATO'ya karşı tutumu ile 1960'lı yılların sonlarına doğru Enosis yani Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağ-

lanması fikrinden uzaklaşması gösteriliyordu. Makarios'un, bağlantısızlar hareketi ve Helen dünyasındaki saygın ve karizmatik kişiliğini de tüm bunlara ilave etmek gerekiyor. Zira bu vaziyet ona, Atina'dan bağımsız hareket etme özgüvenini vermişti.

Yunanistan 15 Temmuz 1974 tarihinde ikinci seçeneği sahneye koydu ve askeri darbeyle Makarios'u devirdi. Ardından EOKA tedhişçisi bir gazeteciyi, Grivas'ın sağ kolu Nikos Sampson'u Cumhurbaşkanı ilan etti. Ardından Rum toplumu Makariosçular ile darbeciler şeklinde ikiye ayrılarak kanlı çatışmalara sürüklenmeye başladı. Çatışmaların büyümesinde ve ada geneline yayılmasında Makarios'un darbeden sağ kurtulması ve radyodan halkı darbeye karşı mücadeleye çağırması etkili oldu.

1970'li yılların başlarına gelindiğinde Atina ile Lefkoşa arasındaki gerginlik zirveye taşındı. Makarios'a göre cunta idaresi Rum Milli Muhafız Gücü'nde görevli Yunanlı subaylar vasıtasıyla hükümeti devirmek için planlar yürütüyordu. Makarios elde ettiği bilgi ve belgelerden hareketle, Atina'dan emir alan subayların, Grivas önderliğindeki EOKA-B terör örgütünü desteklediği, kamu çalışanlarını hükümete karşı gelmek için cesaretlendirdiği ve tedhişçileri eğiterek, iktidarı

bir askeri darbeye devirmenin peşinde oldukları kanaatindeydi. Bu yüzden Makarios, Atina'dan subayları geri çekmesini ve devlet başkanı sıfatına saygı duyulmasını, 2 Temmuz 1974 tarihinde Yunan Devlet Başkanı Gizikis'e gönderdiği altı sayfalık mektubunda açık bir şekilde ifade etti. Öyle ki mektubunda, "Ben Yunanistan'ın Kıbrıs'a atadığı vali değil, Hellenizmin büyük bir bölümünün seçtiği önderim" diyordu.

Makarios'un Atina'ya meydan okuması karşısında Atina'nın iki seçeneği bulunuyordu. Birincisi, Makarios'a boyun eğmek ve subayları adadan çekmek. Bu durumda Yunanistan'ın ada üzerindeki nüfuzunu, saygınlığını ve gücünü yitirmesi kaçınılmazdı. İkincisi ise, her ne pahasına olursa olsun Başpiskopos'un iktidarına son vermek. Yunanistan 15 Temmuz 1974 tarihinde ikinci seçeneği sahneye koydu ve askeri darbeyle Makarios'u devirdi. Ardından EOKA tedhişçisi bir gazeteciyi, Grivas'ın sağ kolu Nikos Sampson'u Cumhurbaşkanı ilan etti. Ardından Rum toplumu Makariosçular ile darbeciler şeklinde ikiye ayrılarak kanlı çatışmalara sürüklenmeye başladı. Çatışmaların büyümesinde ve ada geneline yayılmasında Makarios'un darbeden sağ kurtulması ve radyodan halkı darbeye karşı mücadeleye çağırması etkili oldu. Her ne kadar darbeciler radyodan yaptıkları yayınlarda Türklerin can ve mal varlığına dair güvence vererek, Türkiye ve Kıbrıs Türklerinin tepkilerini azaltmayı düşünseler de Kıbrıs Helen Cumhuriyeti'nin kurulduğunun ilanı, yakın gelecekte neler olabileceğine dair tahminleri güçlendiriyordu.

Makarios, kendisine kurulan komployu önceden fark etmiş ama darbeyi önleyememişti. Nihayetinde, Kıbrıs'taki yönetim Atina'nın planladığı üzere, EOKA ve Helenistlerin eline geçti. Darbe, sonuçları itibariyle ciddi bir kırılma meydana getirdi. Her şeyden evvel Kıbrıs'ın bağımsızlığına, toprak bütünlüğüne ve anayasal düzenine karşı açık bir müdahale söz konusuydu. Ve bu

darbe Makarios'un da sarıh bir şekilde belgelendirip, ifade ettiği üzere Yunan hükümetince gerçekleştirildi. Dolayısıyla Kıbrıs'taki mevcut rejim garantör devletlerin birisi tarafından yıkıldı ve yerine amacı Enosis olan, çoğunluğu EO-KA'cılardan kurulu yeni bir hükümet ihdas edildi. Londra ve Zürih Antlaşmalarına göre Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını, güvenliğini, toprak bütünlüğünü ve anayasal düzenini korumak Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'den oluşan garantör devletlerin hem hakları hem de görevleridir. Bu sebeple adada darbe ile ortaya çıkan uluslararası sorunun nasıl çözüme kavuşturulacağı sorusu, Ankara'yı meşgul eden birinci gündem maddesi oldu. Ankara'nın ve Makarios'u destekleyenlerin nazarında, darbenin Yunanistan tarafından yapıldığına dair en küçük bir şüphe yoktur. Diğer taraftan Ankara'nın en önemli endişe kaynağı, Yunanistan ile birleşme taraftarı kişilerce yapılan darbenin siyasi istikametinin ve Kıbrıs Türklerinin can ve mal güvenliği ile siyasi haklarının akıbetinin ne olacağı sorusudur. Nitekim tüm bunlar Türkiye'yi yakından alakadar eden hayati meselelerdi ve Ankara'nın güvenlik noktasında ciddi bir kaygıya sürüklenmesine neden oluyordu. Kısacası Türkiye, Kıbrıs'ta Enosis'e yol açabilecek herhangi bir rejim, statü ve anayasa değişikliğine razı olmayacağını her kalandan muhataplarına güçlü bir şekilde iletliyordu. Türk hükümetinin bir diğer endişesi de darbe sonrasında Yunanistan'ın Kıbrıs'a silah sevkiyatını artırmış olmasıydı. Bir taraftan Makariosçulara karşı kesin zafer elde etmek diğer taraftan da olası bir Türk müdahalesine karşı hem caydırıcı olmak hem de mukavemet artırıcı tedbirler almak amacıyla Yunanistan'dan Kıbrıs'a yapılan silah sevkiyatının hızlanması, Ankara'nın ısrarla dikkat çekmeye çalıştığı bir konuydu. Yunanistan'dan adaya silah sevki yeni bir olay değildi. 1964 yılından itibaren Yunan hükümetleri gizlice Kıbrıs'ta asker sayısını artırıyordu ve bu durum Makarios'u bile rahatsız edecek bir noktaya varmıştı. Bu

yüzden Makarios, Atina'nın Rum ordusuna müdahalesini, asker ve silah sevkiyatını "yabancı bir işgal gücü" olarak tanımlamaya başlamıştı.

Kıbrıslı Türklere gelince, onlar 1963'den beri siyasi, toplumsal ve ekonomik bir travmanın içine sürüklenmişlerdi. Kıbrıs Cumhuriyeti'ni kuran antlaşmalara aykırı bir şekilde fiilen devletin eşit kurucu ortağı statüsünden 1963 yılından itibaren çıkartıldılar. Türk toplumunu sindirmek ve onları azınlık haklarını kabule ikna için sistematik baskı yürütüldü. Yüzlercesinin ölümüne ve binlercesinin göçüne yol açan kanlı hadiseler yaşandı.

Türkiye'nin haklı endişeleri karşısında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Makarios'un meşru hükümetinin geri getirilmesi, dış müdahaleye son verilmesi ve Yunanlı subayların adadan çıkartılması yönünde etkili kararları ve eylemleri, bir türlü hayata geçiremedi. Dahası ABD ve İngiltere, bu hususta "bir karara varmanın henüz erken olduğu" düşüncesinde birleşirken, BM Genel Sekreteri Waldheim ve NATO Genel Sekreteri Luns, Türk hükümetine sadece itidal çağrısı yapmakla yetindiler.

Kıbrıslı Türklere gelince, onlar 1963'den beri siyasi, toplumsal ve ekonomik bir travmanın içine sürüklenmişlerdi. Kıbrıs Cumhuriyeti'ni kuran antlaşmalara aykırı bir şekilde fiilen devletin eşit kurucu ortağı statüsünden 1963 yı-

lından itibaren çıkartıldılar. Türk toplumunu sindirmek ve onları azınlık haklarını kabule ikna için sistematik baskı yürütüldü. Yüzlercesinin ölümüne ve binlercesinin göçüne yol açan kanlı hadiseler yaşandı. Makarios'un, "barışın tek koşulu, azınlık hakları" ifadesine rağmen adadaki sorunu görüşmek için Mart 1964'te toplanan BM Güvenlik Konseyi'nin, Kıbrıs Rum hükümeti'ni adanın tek meşru otorite olduğunu ima eden kararı, Türkiye dışındaki bütün ülkeler tarafından kabul edildi. BM'nin bu kararı; sonrasında ise Türkiye'nin adaya müdahale girişimini engelleyen Johnson Mektubu, Makarios'u cesaretlendiren adımlar oldu. Türklere yönelik baskı ve zulüm politikalarını bir dizi katliam izledi. Adanın yaklaşık yüzde otuz dördüne tekabül eden topraklarda hayatlarını sürdüren Türkler, 1974 yılına gelindiğinde bu toprakların yalnızca yüzde üçünde sıkıştırılmış bir vaziyette hayatlarını sürdürmek zorunda kaldılar. Kıbrıs Türkleri kendilerine uygulanan devlet destekli baskılara örgütlü bir direnç göstermek ve can ve mal gü-

venliklerini korumak adına, 28 Kasım 1967 tarihinde Geçici Kıbrıs Türk İdaresi'ni kurdular. Bu gelişme, Kıbrıs'ın etnik temelli siyasi bir ayrışmaya Kıbrıs Barış Harekâtı'yla gittiği tezini çürüten önemli bir olay olması bakımından dikkate değerdir. Böylece 1950'li yıllarda görülen toplumsal ayrışma, Makarios ve Grivas'ın yanlış politikaları yüzünden 1960'ların ortalarında etnik temelli siyasi bölünmelere de sirayet etti.

Kıbrıs sorununun iki asli nedeni bulunuyordu. Birincisi, Kıbrıslı Rumların Enosis hayali. İkincisi ise, adanın Doğu Akdeniz'deki stratejik konumuydu. Soğuk Savaş atmosferinde Kıbrıs'ın, NATO ve SSCB nazarında eşsiz bir yeri bulunuyordu. ABD'nin en büyük endişesi, Kıbrıs sorununun NATO içerisinde dikkate değer bir kırılmaya yol açmasıydı. Bu nedenle Washington, adada anayasal düzenin bozulduğunu belirtmesine rağmen, Yunan hükümeti'ni kınamaktan ve cunta idaresini tanımayacağını açıklamaktan ısrarla geri duruyordu. ABD bu sorunun barışçıl yollarla halledilmesinden yanaydı ve bu tavrını sürekli korudu. Bu sebeple gerek Rumlar gerekse de Yunanlılar, Türkiye'nin ABD'nin baskısından dolayı herhangi bir kuvvet kullanımına başvuramayacağını düşünüyorlardı. Zira Türkiye dışındaki diğer taraflar sürecin zamana yayılmasını talep ediyorlardı. Türkiye 1963 yılından beri Kıbrıs konusunda bir çatışma çıkmaması, NATO içinde bir parçalanmaya mahal verilmemesi için azami gayret sarf etmiş ve bu uğurda birkaç defa askerî harekât planlarını dünya ve bölge barışı adına geri bırakmıştı. Şimdi yine benzer bir tabloyla karşı karşıyaydı ve yine müttefikleri Türkiye'den "sabır" talep ediyorlardı. Türkiye son kez üç garantör ülkeden biri olan İngiltere'ye müracaat ederek Londra'nın yükümlülüklerini yerine getirmesini istedi. İngiltere ve diğer Avrupalı devletler adada anayasal düzenin ihlal edildiğini kabul etmelerine ve cunta idaresini tanınamalarına karşın hiçbir şekilde Kıbrıs'a müdahale edilmesine yanaşmıyorlardı. Sovyetler

Nihayetinde sürdürülen tüm diplomatik girişimler ve bunların neticeleri Türk hükümetinde barışçıl yollardan bir çözüme ulaşılamayacağı kanaatinin doğmasına yol açtı. Bu doğrultuda 20 Temmuz 1974 sabahı, Türkiye, Kıbrıs'a; Yunan müdahalesiyle bozulan anayasal düzeni yeniden tanzim etmek, gayrimeşru askeri yönetimi bertaraf etmek ve sadece Türklere değil aynı zamanda Rumlara da barış getirmek maksadıyla müdahale etti.

Birliği de Yunanistan'ı açıkça suçladığı halde somut bir davranış sergilemiyordu.

Nihayetinde sürdürülen tüm diplomatik girişimler ve bunların neticeleri Türk hükümetinde barışçıl yollardan bir çözüme ulaşılamayacağı kanaatinin doğmasına yol açtı. Bu doğrultuda 20 Temmuz 1974 sabahı, Türkiye, Kıbrıs'a; Yunan müdahalesiyle bozulan anayasal düzeni yeniden tanzim etmek, gayrimeşru askeri yönetimi bertaraf etmek ve sadece Türklere değil aynı zamanda Rumlara da barış getirmek maksadıyla müdahale etti. Bu müdahalenin ardından 22 Temmuz'da Yunanistan'da, 24 Temmuz'da da Kıbrıs'ta cunta hükümetleri devrildi. Cenevre'de taraflar arasında gerçekleşen müzakerelerde adada hâlihazırda iki ayrı ve otonom yönetim bulunduğu ve anayasal meşruiyeti yeniden tesis için müzakerelere öncelik verilmesi, 30 Temmuz 1974 tarihli Cenevre Deklarasyonu ile karara bağlandı.

Barış Pınarı Harekâtı'nın Genel Çerçevesi

Parçalanmış, dağılmış ve akıbeti meçhul bir Suriye üzerine yürütülen hesapların ilk önce Türkiye'ye zarar vereceği bellidir. Bu yüzden Barış Pınarı Harekâtı Türkiye'nin güvenlik kaygılarından doğdu. Suriye'de yaşanan iç savaş ve bunun neden olduğu otorite boşluğu, bölgede terör örgütlerinin etkisinin artmasına neden oldu. Aslında sorunun kökenleri daha gerilere gitmektedir. 1990'daki Körfez savaşı sonrasında ABD öncülüğündeki koalisyon güçleri, 36. paralelin kuzeyini Irak'a yasaklayıp, kurmuş oldukları Çekiç Güç sayesinde bu bölgede PKK'nın güçlenmesine büyük destek verdiler. Dolayısıyla, bugün 37. paralel boyunca oluşturulmaya çalışılan terör koridorunun temellerinin o tarihlerde atıldığı söylenebilir. Konuya bu zaviyeden bakınca, Türkiye'nin sadece güney illerinin değil aynı zamanda İskenderun Körfezi'nin de büyük bir risk altında olduğu görülür.

Suriye’de başlayan iç savaştan bugüne Türkiye’nin güney sınır illeri sürekli bir güvenlik sorunu ile karşı karşıya geldi. Bu nedenle Ankara, ülkenin güney sınırı boyunca 30 kilometre derinliği bulunan güvenli bir bölge oluşturulması fikrini ortaya attı. Bu fikrin üç ana gayesi bulunuyor. Birincisi, güney illerini tehdit ve tedirgin eden havan topu atışlarını sonlandırmak. İkincisi, bu bölgeyi terör unsurlarından arındırmak. Üçüncüsü ise, Türkiye’de bulunan milyonlarca Suriyeli sığınmacıyı bu bölgeye yerleştirmek.

Türkiye’nin, “36. paralelin kuzeyini güvenli bölge ilan edelim politikası” bu nedenle ABD tarafından kabul görmemektedir. ABD’nin asıl hedefi, İran’dan İskenderun’a kadar uzanan bölgede kendi kontrolünde yeni devlet ya da devletçikler inşa ederek Ortadoğu’yu bu yeni siyasi oluşumlar üzerinden tanzim ve idare etmektir. Dikkat edilecek olursa ABD, 1990’lardan bu yana Basra Körfezi’ne kurmuş olduğu askeri üslerle Irak ve İran’ın güneyini kontrol altına almayı başardı. Güney kısmını ise şimdiye kadar İncirlik Üssü ile idare etti. Fakat İncirlik Üssü’nün yavaş yavaş miadını doldurmaya başlaması ABD’nin Suriye ve Irak’ın kuzeyindeki oluşumlara desteğini hızla artırmasına neden oldu. Sözün özü, ABD Körfez Savaşı ile Basra Körfezi’ndeki petrol kaynaklarının denetimini ele alırken, günümüzde Irak’ın kuzeyindeki Musul ve

Kerkük petrolleri ve ileriye dönük olarak da Hazar Denizi enerji kaynakları ile Doğu Akdeniz enerji kaynaklarını kontrolünde tutmak için 36. paralelin kuzeyinde yürüttüğü planlarını sonuçlandırmaya çalışıyor. Ayrıca bu durumun İsrail’in güvenliğine katkı sunacağı varsayılıyor. O nedenle Türkiye’nin, Suriye ve Irak’ta bu ülkelerin toprak bütünlüğünü savunmaktan başka bir seçeneği yoktur.

9 Ekim 2019 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri ile Suriye Milli Ordusu tarafından başlatılan harekâtın hedefinde Suriye’nin kuzeyinde faaliyet gösteren PKK/YPG ve DEAŞ terör örgütleri bulunmaktadır. PKK, başta ABD olmak üzere birçok ülkenin terör örgütleri listesinde yer alan bir terör örgütüdür. Avrupa Birliği tarafından 2004 yılında terör örgütleri listesine alınan PKK’nın İran, Suriye ve Irak’ta uzantıları bulunmaktadır. Suriye’deki uzantısı PYD/YPG olarak adlandırılmaktadır.

Buna rağmen, Türkiye karşıtı Ermeni, Yunan ve Yahudi lobileriyle PKK/PYD/YPG ve FETÖ gibi terör örgütleri, yürüttükleri kampanyalarla Türkiye’nin bu harekâtını uluslararası topluma “Kürtlere yönelik bir katliam” şeklinde takdim edilmesinde öncü rol üstlendiler. Hâlbuki 3,5 milyondan fazla Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapan Türkiye’nin nihai amacı, ülkenin güney sınırında oluşturulmaya çalışılan terör koridorunu yok etmek ve bölgeye barışın gelmesine aktif katkı sunmaktır.

Suriye’de başlayan iç savaştan bugüne Türkiye’nin güney sınır illeri sürekli bir güvenlik sorunu ile karşı karşıya geldi. Bu nedenle Ankara, ülkenin güney sınırı boyunca 30 kilometre derinliği bulunan güvenli bir bölge oluşturulması fikrini ortaya attı. Bu fikrin üç ana gayesi bulunuyor. Birincisi, güney illerini tehdit ve tedirgin eden havan topu atışlarını sonlandırmak. İkincisi, bu bölgeyi terör unsurlarından arındırmak. Üçün-

cüsü ise, Türkiye’de bulunan milyonlarca Suriyeli sığınmacıyı bu bölgeye yerleştirmek. Dolayısıyla bu harekât ileri sürüldüğü gibi bir işgal veyahut Suriye’ye karşı başlatılmış bir savaş değildir. Nitekim Birleşmiş Milletler Şartı’nın 51. maddesinin sağladığı meşru müdafaa hakkı ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin terörle mücadeleye ilişkin kararları doğrultusunda icra edilen harekâtın bir diğer amacı, Suriye’nin toprak bütünlüğünü korumaktır. Barış Pınarı Harekâtı’nın uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde icra edildiğine dair herhangi bir şüphe bulunmamaktadır. Bu hususta ayrıca Türkiye ile Suriye arasında 1998 yılında imzalanan ve daha sonra 2010 yılında güncellenen Adana Mutabakatı, Türkiye’ye Suriye topraklarında terör örgütü PKK’ya operasyon düzenleme hakkı sağlamaktadır. Bugün Türkiye Ortadoğu coğrafyasında terörizmden maddi ve manevi en çok zarar görmüş ülkelerin başında gelmektedir. Bu nedenle ülkenin genel siyasetinde terörizme karşı ciddi bir hassasiyet oluşmuş bir vaziyettedir. Son yıllarda ülkenin ulusal güvenliğine karşı Suriye menşeli çok kapsamlı ve çok boyutlu terör teh-

ditlerinin ortaya çıkması, Türkiye’yi ziyadesiyle rahatsız etti. Çünkü Suriye halkına yönelik terörist baskı bu kişilerin ülkeyi terk edip Türkiye’ye sığınmalarına yol açtı. O nedenle Suriye halkını teröristlerin zulüm ve baskısından kurtarmak, Türkiye’ye yönelik yapılan göçlerin de azalmasına neden olacaktır.

Uluslararası düzeyde yürütülen diplomatik girişimlerin şimdiye kadar sonuç vermemesi fiili müdahaleyi gerekli hale getirdi. Türkiye’nin terörle mücadele çabası kapsamında icra ettiği Barış Pınarı Harekâtı, başladığı günden itibaren insani krize, kitlesel göç dalgasına ve sivillerin ve sivil altyapının zarar görmesine sebep olacağı iddiasıyla itibarsızlaştırılmaya çalışıldı. Türkiye sadece PKK/PYD/YPG’ye değil aynı zamanda DAESH, el-Nusra ve el-Kaide gibi terör örgütlerine karşı da mücadele veren bir ülkedir. 13 Mart 2018 tarihli Başbakanlık Koordinasyon verilerine göre DAESH, el-Nusra ve el-Kaide ile ilişkileri nedeniyle 5.161’i yabancı uyruklu olmak üzere toplam 10.725 kişi gözaltına alınmış, bunlardan 3.588’i tutuklanmıştır. Hal böyle iken başta ABD olmak üzere Batılı ülkeler terörü terörle bitirme

stratejisine yönelerek PKK/PYD/YPG'ye başta silah olmak üzere her türlü desteği vermekten geri durmadılar. Uluslararası basında yer alan haberlere göre, Türkiye'nin harekât sahasının nüfus yapısını değiştirmek gibi bir niyeti vardır. Buna mukabil uluslararası medya, terör örgütleri tarafından Suriye'de yapılan etnik temizliğe, insanlığa karşı işlenen suçlara ve yaşanan kitlesel göçlere sessiz kalmaya devam etti. Türkiye'nin müttefiklerinin ve uluslararası basının terör örgütlerine sessiz kalması, dünya çapında yürütülen terör örgütlerine karşı mücadeleyi sekteye uğratmaktadır.

Tüm tarafların malumu olduğu üzere Türkiye, Suriye meselesinde en başından bu yana iyi niyetle çaba göstermiş ve çözüm yönünde güçlü bir irade sergilemiştir. Bunun yanında Suriye kaynaklı terörden en fazla etkilenen ülke Türkiye'dir. Durum böyleyken ABD ve AB'nin terör örgütleri listesinde yer alan ve Suriye'nin bölünmesini amaçlayan örgütleri muhatap alması dikkate değer bir yanılısamadır. Terör örgütleri

arasında ayırım gözetmek anlamına gelen bu yaklaşım terörizme karşı uluslararası iş birliğini sekteye uğratmaktadır. Her hâlükârda terör örgütlerini meşrulaştırmaya yönelik böylesine bir girişimi Türkiye'nin kabul etmesi mümkün değildir. Ayrıca terörizme karşı uluslararası düzeyde somut ve hakiki bir iş birliği tesis edilmeden, terörle mücadelede başarılı olunamayacağı bilinen bir gerçektir. Terörizmin küresel ölçekteki risk ve tehditlerine karşı hassasiyetin yükselme eğilimi gösterdiği böyle bir atmosferde, Türkiye'yi hedef alan terör gruplarının yurt dışında kolay bir şekilde örgütlenebilmeleri, fon toplayabilmeleri ve medya organları yoluyla propagandalarını yapabilmeleri terörizme karşı ortak sorumluluk anlayışına ters düşmektedir.

Sonuç

“Kıbrıs Barış Harekâtı” ve Barış Pınarı Harekâtı” irdelendiğinde her iki harekâtın da Türkiye'nin uluslararası hukuktan aldığı yetkiler çerçevesinde icra edildiği açıktır. Kıbrıs Barış Harekâtı'nın hedefi, adadaki cunta idaresi iken, Barış Pınarı Harekâtı'nın hedefi, Suriye'nin kuzeyinde faaliyet gösteren terör örgütleridir. Anlaşılacağı üzere hedefin merkezinde gayrimeşru yapılar vardır. Her iki askeri girişim meşru ve haklı bir nedene dayanan, gücünü uluslararası hukuktan alan ve asli amacı barışa yeniden işlerlik kazandırmak ve sivillere yönelik baskıyı ortadan kaldırmaktır. Dolayısıyla Türkiye'nin “Kürtleri, sivilleri veya Rumları” hedef aldığı, “katlettiği” tezi, bu yapılardan politik menfaat elde etme arzusu içerisinde olan güçlerin ve çevrelerin ürettiği kara bir propagandadan ibarettir. Uluslararası kamuoyuna DAESH terör örgütünün tehdit ve tehlikesi takdim edilerek, PKK ve onun diğer kollarının örgütle iş birliği yapmayan sivilleri infazı, insan kaçakçılığı, uyuşturucu ticareti ve sivil altyapılara yönelik terör eylemleri maskelenmektedir. Benzer biçimde Kıbrıs Rum tarafının 21 Aralık 1963 tarihinde başlayıp 20

Tüm tarafların malumu olduğu üzere Türkiye, Suriye meselesinde en başından bu yana iyi niyetle çaba göstermiş ve çözüm yönünde güçlü bir irade sergilemiştir. Bunun yanında Suriye kaynaklı terörden en fazla etkilenen ülke Türkiye'dir. Durum böyleyken ABD ve AB'nin terör örgütleri listesinde yer alan ve Suriye'nin bölünmesini amaçlayan örgütleri muhatap alması dikkate değer bir yanılısamadır.

Temmuz 1974'e kadar devam eden Kıbrıs Türk toplumuna karşı kapsamlı ve sistematik saldırıları, onları kitlesel göçe zorlamaları ve Kıbrıslı Türklerin devlet kurumlarından uzaklaştırılmaları gibi gayrimeşru ve gayriinsani davranışlar karşısında tüm dünyanın sessiz kaldığı bilinen bir gerçektir.

Barış Pınarı Harekâtı aleyhine dezenformasyon kampanyaları kapsamında üretilen sahte görüntüler ve haberler aracılığıyla Türkiye'nin Suriye'de "kıyım" yaptığı iddiaları uluslararası kamuoyuna servis edilirken, bölgesel barış ve huzuru ve aynı zamanda Suriye'nin toprak bütünlüğünü tehdit eden PKK/PYD/YPG terör örgütlerinden DAESH'i bitiren "kahramanlar" olarak bahsedilmesi, Türkiye'nin ne denli asimetrik bir mücadelenin içerisinde bulunduğunu düşündürmesi bakımından önemlidir. Amerika'nın popüler haber kanalı ABC'nin, Barış Pınarı Harekâtı ile alakası olmayan güçlü patlamaların yer aldığı video görüntülerini izleyicilerin dikkatine sunması medyadaki sahtekârlığın ne boyutlara vardığını gösteren somut bir delildir. Ancak bu yeni bir durum değildir. Körfez savaşı esnasında yayınlanan petrole bulanmış sahte karabatak görüntüleri hala akıllardadır. Önemli bir husus da küresel ölçekte hizmet veren haber ajanslarının medyayı ve dolayısıyla kamuoyunu etkileme gücüdür. Dünya genelinde haberlerin yaklaşık yüzde sekseni, Associated Press (AP), Reuters ve Agence France Press (AFP) tarafından üretilmektedir. Bu kuruluşların ilki Amerikan, ikincisi İngiliz ve üçüncüsü de Fransız menşelidir. Bu haber ajansları adı geçen ülkelerin en güçlü silahları olarak tanımlanmaktadır.

Medyanın kamuoyunu etkilemede artan etkisiyle birlikte tarafsızlığı da zarar görmüştür. Çünkü yukarıda bahsi geçen ajanslar kendi ülkelerinin etkisinde kalan bir yayın politikası takip etmeye başlamışlardır. Bu durum özellikle uluslararası krizlerde hissedilir ölçüde artmıştır.

Kendi ülkelerinin dış politika kararları doğrultusunda propaganda görüntüleri yayınlamak ve sadece madalyonun bir yüzünü kamuoyuna iletmek yayınların ortak özelliği haline gelmiştir. Bu bağlamda BM Eski Genel Sekreterleri Butros Butros Gâli'nin, "CNN, BM Güvenlik Konseyinin 16. üyesidir" sözü oldukça dikkat çekicidir.

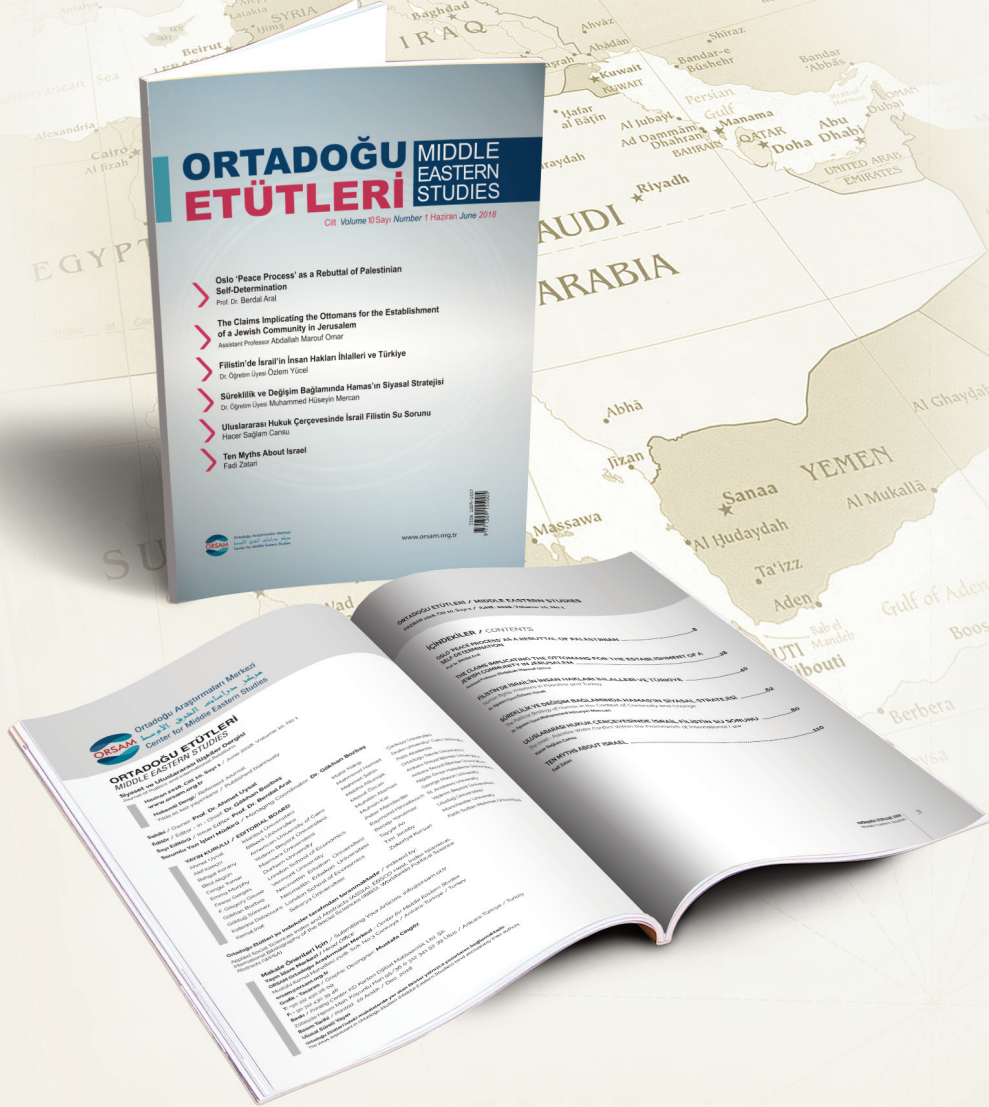
Ortadoğu ve Doğu Akdeniz coğrafyasında sahnelenen güç mücadelesinden beslenen büyük aktörler, uluslararası kamuoyunda meşruiyet kazanabilmek adına her türlü malzemeyi kendi politik çıkarlarına uygun birer propaganda çıktısına dönüştürebiliyor. Artan kitle iletişim teknolojileri nedeniyle bu süreçte medya kuruluşları önemli bir güce dönüşmüş durumdadır. Ülkelerinin dış politikalarıyla ortak hareket etmeye dayalı, karşılıklı bir çıkar ilişkisi üzerinden yürütülen bu mekanizmada medya amaca ulaşmak için bir araç haline geldi ve bu uğurda her türlü propagandayı kendine meşru görmeye başladı. Bunun yanında uluslararası medya kuruluşlarıyla lobiler arasındaki ilişkiler ağı da bir meselenin siyasi, ekonomik ve güvenlik kaynaklı temel nedenlerinin çarpıtılmasına yol açabilmektedir. Yunan/Rum lobisi Kıbrıs sorunu, Ermeni lobisi Ermeni tehciri, Yahudi lobisi Filistin meselesi nedeniyle "Türkiye aleyhtarlığı" üzerinde birleşip ortak hareket ediyorlar. Türkiye aleyhtarı oluşumlara Türkiye'ye karşı faaliyetler yürüten terör örgütlerini de eklemek gerekiyor. Haliyle bu tür oluşumların ortak amacı Türkiye'nin uluslararası imajına zarar vermek ve bahsi geçen meselelerde geri adım atmasını sağlamaktır.

Tüm manipülasyonlara ve dezenformasyona rağmen Türkiye, Hazar Denizi'nden İskenderun Körfezi'ne enerji eksensiz terörizme dayalı uydu devletler kurulmasına müsaade etmeyeceğini büyük bir kararlılıkla ortaya koyduğu gibi, bu planın ikinci ve en büyük ayağı Kıbrıs'ta, "sıfır asker, sıfır garanti" baskısına da boyun eğmeyeceğini defaten vurgulamıştır.

ORTADOĞU ETÜTLERİ

MIDDLE EASTERN STUDIES

Hakemli Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

ORSAM Yayınları

ORSAM, süreli yayınları kapsamında Ortadoğu Analiz ve Ortadoğu Etütleri dergilerini yayınlamaktadır. İki aylık periyotlarla Türkçe olarak yayınlanan Ortadoğu Analiz, Ortadoğu'daki güncel gelişmelere dair uzman görüşlerine yer vermektedir. Ortadoğu Etütleri, ORSAM'ın altı ayda bir yayınlanan uluslararası ilişkiler dergisidir. İngilizce ve Türkçe yayınlanan, hakemli ve akademik bir dergi olan Ortadoğu Etütleri, konularının uzmanı akademisyenlerin katkılarıyla oluşturulmaktadır. Alanında saygın, yerli ve yabancı akademisyenlerin makalelerinin yayımlandığı Ortadoğu Etütleri dergisi dünyanın başlıca sosyal bilimler indekslerinden Applied Sciences Index and Abstracts (ASSIA), EBSCO Host, Index Islamicus, International Bibliography of Social Sciences (IBBS), Worldwide Political Science Abstracts (WPSA) tarafından taranmaktadır.

📍 Mustafa Kemal Mah. 2128. Sok.
No:3 Çankaya/Ankara

☎ +90 (312) 430 26 09
📠 +90 (312) 430 39 48

✉ info@orsam.org.tr
🌐 www.orsam.org.tr

📱 [f](#) [in](#) [t](#) [v](#)
orsamtr